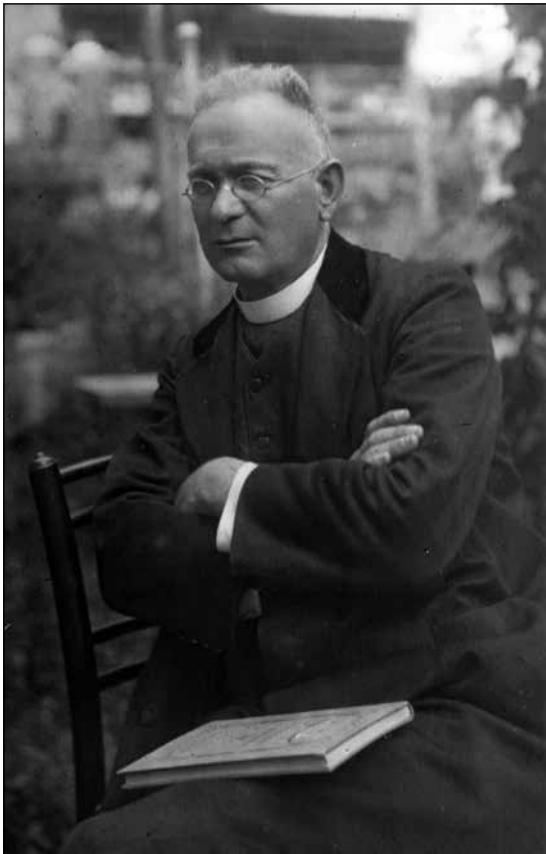


Anton Hribar - Korinjski

(1864–1953)

Tončka Galjot, roj. Pfajfar



Letos mineva 100 let, odkar je prišel Anton Hribar za župnika na Zali Log, in 60 let od njegove smrti.

Po 40-letnem služenju na Zalem Logu je odšel po plačilo k Bogu, kateremu je predano služil v dobrem in slabem celih 62 let.

Anton Hribar.
Foto: arhiv Maruše Košmelj

Rodil se je 12. januarja 1864 na Malem Korinju nad Krko. Po končani ljudski šoli sta mu nadaljnje šolanje omogočila domači župnik in stric Martin Molek, tedaj župnik v Savi pri Litiji. Nekaj časa je obiskoval gimnazijo v Novem mestu, kjer je ostal do konca drugega razreda, preostale razrede pa je naredil v Ljubljani. Bil je gojenec Alojzijevišča in je pridno sodeloval pri zavodskem glasilu *Domače vaje* kot pesnik in risar. Po maturi je vstopil v bogoslovje in bil leta 1891 posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval po raznih krajih ljubljanske škofije, pod katero so tedaj spadale tudi dekanije Idrija, Postojna in Vipava. Njegove postaje so bile: Vinica, Košana, Dobrova, Polhov Gradec in Smlednik. Potem je postal župnijski upravitelj in župnik na Gorah nad Idrijo, nato v Šentgotardu in nazadnje na Zalem Logu. Leta 1941 so ga Nemci izgnali na Hrvaško, konec vojne je reven med revnimi sorodniki dočkal v rojstni vasi. Po vojni se je vrnil v svoj mirni kotiček na Zali Log, ki se mu je tako priljubil. Zaradi vojne ni mogel praznovati 50-letnice mašništva, zato so mu farani za 60-letnico pripravili lepo praznovanje. Imeli so nekaj težav z oblastjo, ki jim je prepovedala zbiranje prispevkov za slovesnost, kot je v navadi. S slovesno mašo so se mu zahvalili za ves njegov trud v letih, ki jih je preživel med njimi. Še v grobu je za vedno ostal med ljubim ljudstvom, ki ga je spoštljivo pospremlilo k zadnjemu počitku 2. oktobra 1953. Govornik na pogrebu je bil njegov dober prijatelj pisatelj Fran Saleški Finžgar, s katerim ga je vezalo dolgoletno prijateljstvo v vseh duhovniških letih.

Kot je že zgoraj omenjeno, je zaradi svojih pesniških darov skupaj s prijateljema Jožetom Benkovičem in Antonom Medvedom sodeloval pri *Domačih vajah* že v gimnazijskih letih. Med mladostnimi deli je izdal prvo samostojno knjižico nabožnih verzov *Posvečevanje dneva s svetlimi mislimi* (1890). Ko je leta 1888 začel izhajati *Dom in svet*, je Hribar ostal celo desetletje njegov vodilni pesnik in risar. Velik vzornik pri pisanju epskih pesmi mu je bil pesnik Anton Aškerc s podobno usodo duhovnika svobodnega duha in poeta, ki jo je doživljal tudi sam. Hribar je pesnil in opeval znane kraje, zgodovinske

dogodke in ljudske motive, zato se je podpisoval Korinjski po svojem rojstnem kraju. V letih 1898 in 1899 je izdal pesmi z enakim naslovom: *Popevčice milemu narodu I. in II.* Kritika je pesmi neugodno ocenila, ker ga pesniški naraščaj ni hotel in mogel razumeti. Utihnil je in le še tu in tam objavil kakšno pesem v Mohorjevem koledarju. Na vprašanje Antona Medveda, zakaj nič več ne poje, mu je odvrnil: "Po novem ne znam, po starem pa me ne poslušajo." Prijatelj Jože Benkovič ga je opisal, da mu Bog ni ustvaril žolča in mu je rajši razširil srce za ljubezen do vseh ljudi. Pisatelj F. S. Finžgar pa je dejal: "Z naslovom *Popevčice milemu narodu* je povedal vse. To niso slovite in imenitne pesmi, le popevčice so iz ljudstva zajete, domače, ne za učene glave, le za preprost mili mu narod, zato jih preprosti ljudje radi prebirajo." Značilnost Hribarjevih pesnitev je lahkotna verzifikacija, ki pa ga je pogosto zavedla v gostobesedno opisovanje.

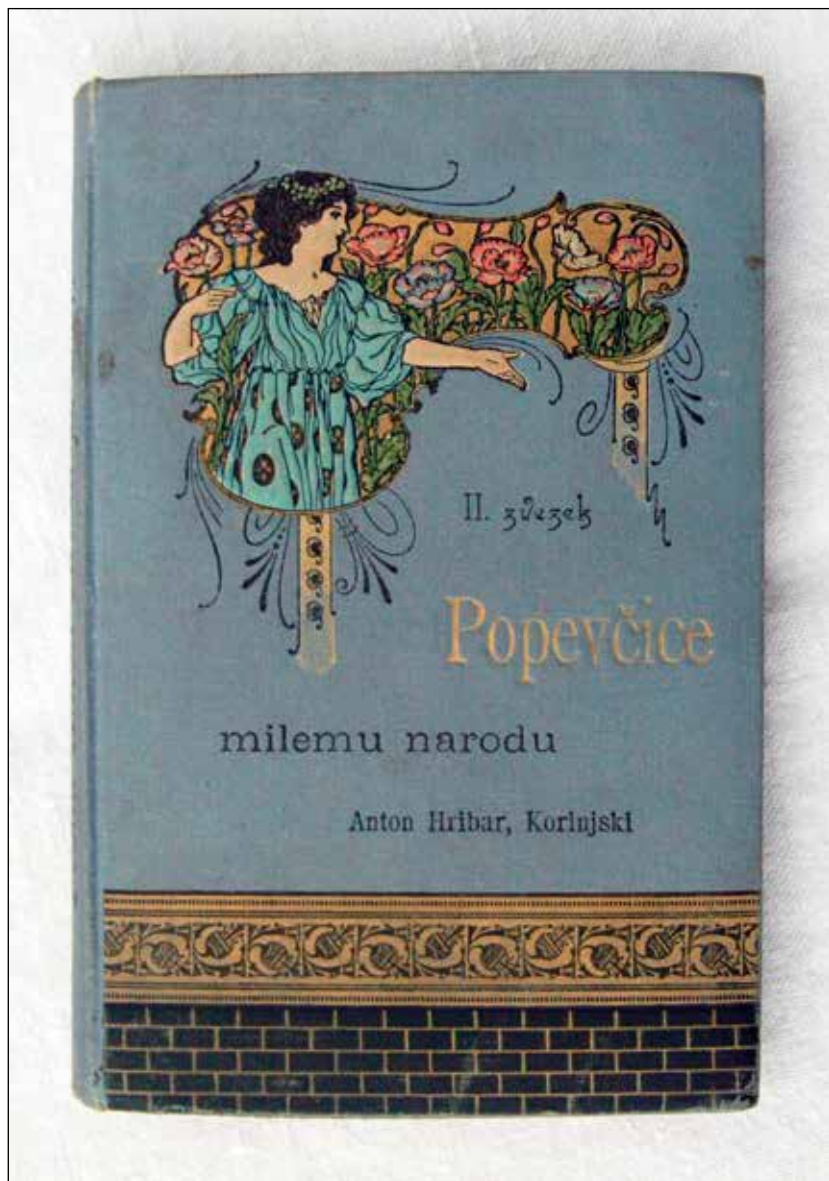
Na Zalem Logu je ob dušnopastirskem delu le še tu in tam napisal kakšno nabožno pesem ali prigodnico. Čas si je krajšal z rezljanjem pohodnih palic in pip. Z velikim veseljem se je ukvarjal z napovedova-



Cerkev in župnišče na Zalem Logu. Foto: Matej Galjot

njem vremena in njegov barometer mu je bil v veliko pomoč. Znana je anekdota: Ko je k njemu prišel faran in ga prosil, naj opravi mašo za lepo vreme, mu je gospod Hribar odgovoril, da bi mašo opravil, vendar mu ne more zagotoviti vremena, ker barometer kaže na dež. Njegove prigodnice in pesmico, ki jih je zložil v času župnikovanja, pa so krožile med ljudmi in z njimi spomin ne samo na duhovnika, ampak tudi na priljubljenega ljudskega pesnika.

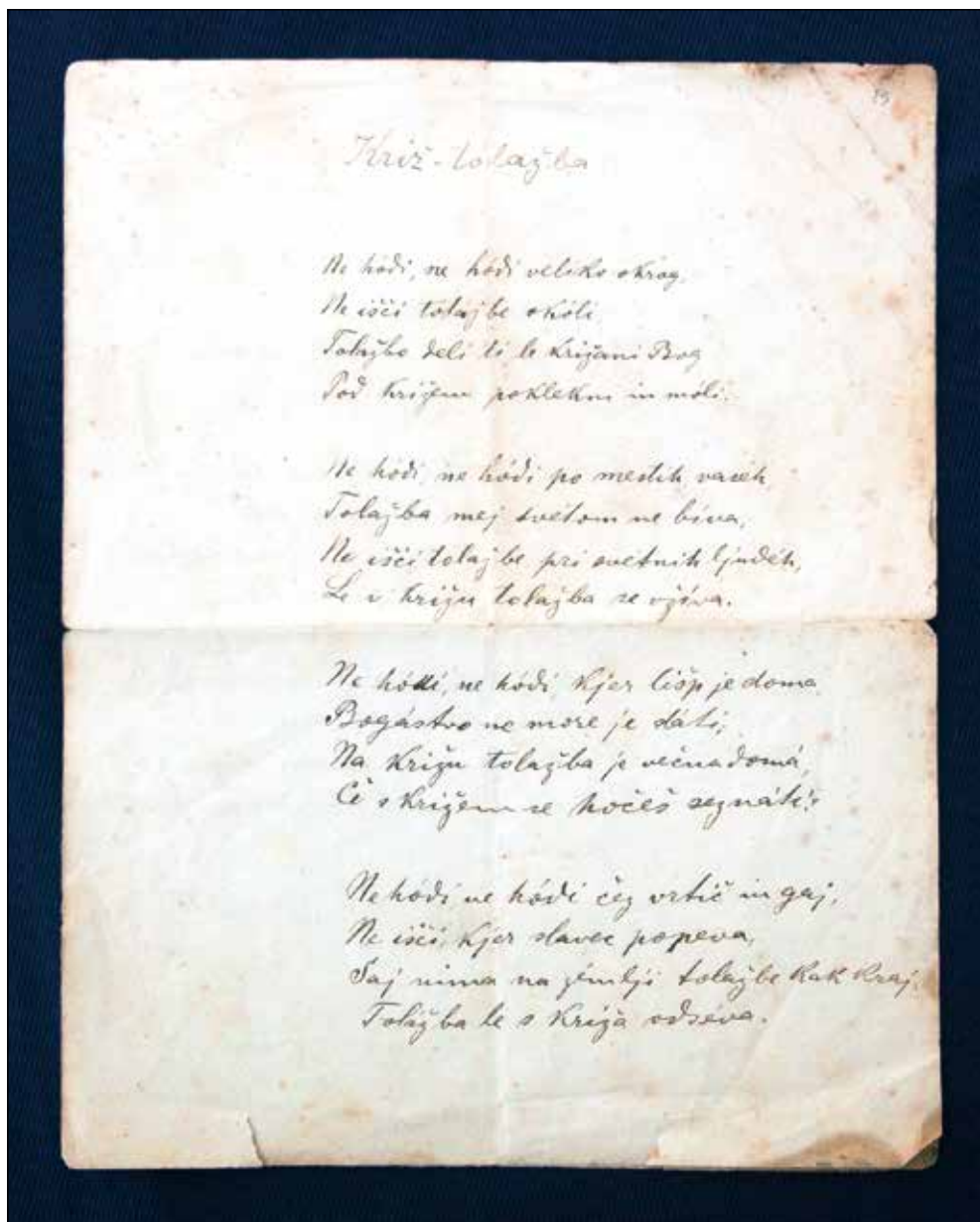
Ko so se ga leta 2003 ob 50-letnici smrti spomnili v Ognjišču v članku z naslovom Obletnica meseca: Anton Hribar - Korinjski, se mi je spomin vrnil v leta mojega otroštva, ko smo se ob nedeljah s kočijo peljali do Podrošta in se nazaj grede ustavili na Zalem Logu, kjer smo srečali gospoda Hribarja. Z mojim očetom Jurijem sta bila dobra znanca še iz časov, ko sta ga obiskovala s stricem duhovnikom Antonom, župnikom v Dražgošah. Pogosto se je peljal z nami



Popevčice
milemu narodu.
Foto: arhiv
Maruše Košmelj

do Suše in se nato peš vrnil domov. Ko je bil oče še samski, mu je ob srečanju dal pesmico Svatovska. To pesem je po navadi oče povedal na ohcetih. Znal je tudi nekaj njegovih drugih in nam jih je pripovedoval. Verjetno zato tudi sama že od šolskih let zbiram pesmi, ki krožijo med ljudmi. Zdelo se mi je prav, da letos pesmi gospoda Hribarja, ki niso bile še niko-

li objavljene, predstavimo v Železnih nitih. Zaradi pomanjkanja prostora sem po predlogu urednika izbrala pesmi posvetnega značaja, v naslednji številki pa bom nadaljevala z nabožnimi. Zahvaljujem se vsem, ki so mi posredovali pesmi in spomine na Korinjskega, da se ga lahko spomnimo in se mu s tem ob tako okroglih obletnicah poklonimo.



Rokopis pesmi Antona Hribarja. Foto: arhiv Minke Kenda

Selška dolina

*Koprivnik častiti, prelepa planina,
poljanska častita in Selška dolina.
V Poljansko dolino steguješ kolena,
obrnjena v Selško ti hrbta je stena.*

*Otroško te ljubijo brhki Poljanci
in Selčani so ti prijatelji znanci.
Posebno Martinj vrh, obzirna soseska,
brez strmih robov in krhkega peska.*

*Ti plašč naredila, da hrbet ti pokriva,
gozdiči ga lepšajo, travnik in njiva.
Čez gladke bregove, široko prostrane,
so hiše in kočje lepo posejane.*

*V njih biva pa narod, ki priden je, složen,
pošten in pravičen, vesel in pobožen,
ki res napreduje v obrtih, vseh stroki,
ki vedno vseh vrst mu orodje v roki.*

*Ta narod, Koprivnik, te spet je odličil,
znak ti na sredi je hrbta zapičil.
Koprivnik, ozri se, poglej šolo novo,
Martinjega vrha naprednost gotovo.*

*Tu bode se vežbala dalje mladina,
da bode v modrosti, ljubezni edina,
ki skrbno čuvala bo dela vseh dedov,
poštena do bratov vseh, do sosedov.
Ta šola, Koprivnik, bo vedno skrbela,
da z lepim ti plaščem hrbticek bo grela.*

*Koprivnik, še enkrat Martinj vrh predrami,
povej, na kateri želiš, da ti rami postavijo cerkvico,
božje svetišče, ki bode imena vasi oporišče.*

*Martina mu svetega dajte patrona,
ki varuh bo kraju, v raju pa krona.*

Svatovska

*Ko je Bog Adama ustvaril, up in voljo mu podaril,
ni bil srečen revček v raj, pa čeprav v najlepšem kraju.*

*Ko opažal je narodo, čutil čudno je usodo,
jelen pasel se s košuto, petelinček s svojo puto,
s kravo pasel se voliček in s kobilo pa konjiček.*

*Pa zavzdihne revček: Jaz pa sem le sam.
Ta vzdih je slišal Bog, da bi rešil ga nadlog,
da Adamu trdno spanje, imel je res najlepše sanje,
vzame rebro mu iz strani iz njega Evo naredi*

*Vstani, vzdrami se Adam, ko si tožil, da si sam,
glej, le-ta prelepa deva, to je tvoja žena Eva.
Adam pa ves presenečen, jo objame rajsko srečen.
Zato še danes vsi Adami, niso radi dolgo sami in
še dnes človeške deve niso rade samske reve.*

Muhe gospoda Korinjskega v laškem ujetništvu leta 1919

*Imeniten bil predpust tam v davških je planinah,
saj je šlo od ust do ust o veselih ženitninah.
Ženini in njih neveste, starim še navadam zveste,
svatom dale so klobase in še nekaj kar gre v lase.*

*Toda že naslednji dan svatov se razšla je družba,
mene pa na drugo stran klicala je moja služba.
Ko pa vidim Rezo vrolo, žejo mi začuti grlo,
žejo silno, neugasno, kaj bi napravil? Saj je jasno!*

*Kje je še prijatelj tak, kot je moj prijatelj Jožko?
Brž ponjuha me možak in zaupa mi otroško:
"Onkraj naše, laške meje, pristen cviček vam se smeje.*

*Toči ga prijatelj Zgaga! Menda ne bo blizu vraga?"
Všeč je meni misel ta, drzno stopiva čez žico,
vzamem brž iz varžeta ne presuho še mošnjico.
"Nič ne boj se Jožko vrli, da bi naju Lahi drli,
če pogledava čez mejo, da si pogasiva žejo."*

*Ko naštejemo nekaj lir, zadaj nekdo zabrlizga.
"Kaj! Mar laški je hudir? Menda ja ne bo še bliz'ga!"
Jezik moj še ni nič rekel, že je Lahov par pritekel,
dva Sardinca, prava palčka, pristna italjanska malčka.*

*Zadaj prične se dialog: "Passaporto! Dove! Dove!"¹
Brž obrnem se okrog: "Vino pit' za lire nove!"
"E, e, e non e permesso!" "Žeja, žeja, slano meso!"²
"Ma ritorna per la strada!" Da sem staknil tega gada!"³*

*Zgrabi laški me orjak: "Via, via! Tempi crassi!"⁴
Zbegam se, saj bi se vsak! Vidim, to ne bodo špasi.
"Via, via a Podrosto!" "Pusti v Davčo me na prosto!"⁵
"No, no, no! Non ho licenza!" S tem si ne prislužim vinca."⁶*

*Slišal sem že marsikaj, kakšna je lahovska ječa,
slutil nisem, da že zdaj vanjo vrže me nesreča.
Laha stopata na pete, kažeta mi bajonete.
Oj nesrečna laška meja, kam človeka spelje žeja!*

*Zdaj začne se moj pasjon, na Podrošt me pelje cesta.
"Kaj bo zdaj, gospod Anton?" vpraša Jožko, duša zvesta.
"Kaj če biti, Jožko dragi! Bržkone lahovski vragi
denejo oba iz kože, boj se, boj se vrli Jože!"*

*"Jaz, da bi se Lahov bal! Kaj vam le na misel pride?
Ej, hudnika kar pognal bom te laške malopride.
Dokler gibal bom z mezincem, ne podam se tem Sardinčev,
tu v sklepeh z obema v grapo, v Sori naj lovita sapo."*

*"Le potrpi Jožko moj, ne polomi si mezincev,
sicer lahko še nazaj svinec stakneš od Sardinčev.
Raje urneje stopiva, da Podroštarja dobiva.*

Saj veš očka iz Podrošta hrani v sodih dosti mošta!"
"Jožko, ali ni grdo, da me italjanska osla,
gonita, kot ne bilo zanju boljšega bi posla."
"Oslo, osla! Che si dice! "ljut Sardinec zdaj zakliče,"⁷
Ploho psovk mi vrže v glavo: "Via, maledetto Sciaivo!"⁸

"Jožko, Jožko si li čul, kak preklinja me Sardinec,
s ploho psovk me je obsul! Kje je hrabri tvoj mezinec?
Zgrabi enega za pete, jaz poberem bajonete!
V Soro, v grapo ju vrziva, sicer se ju ne znebiva!"

"Ej, hudnika, jaz bi že pest pokazal tem Sardincem,
a lahko mi prevotle hlače z italjanskim svincem.
Oj, nesrečna laška meja! Bolj nesrečna vaša žeja,
kaj ste silili do Zgaga, kaj vam je treba tega vraga."

Že dospel sem pred Podrošt, tja pred staro kovačijo,
v upanju na dober mošt, poživi mi domišljijo.
"Očka, očka iz Podrošta, prinesite liter mošta!
Saj poznate ga Antona, danes ga sijajno krona!"

"Kje je očka, moj oštir? Kje njegova je medica?"
Groza, laški brigadir proti meni pristopica.
Vendar mož je kar prijazen, hitro mine me bojazen.
"Come sta, signore prete?"⁹ Zdihnem: "Sete, tanto sete!"¹⁰

Moško se mi nasmehlja in ukaže: "Uno litro!"¹¹
Zveselim se: ha, ha, ha, žejo potolažim hitro.
"Jožko moj, ne bodi starček, zvrni ga le en kozarček!"
A nespametna Sardinca nista nič dobila vinca.

Sorica je gorska vas, rod usmiljen tod prebiva,
brigadir je dal ukaz, naj Sardincema slediva.
V Sorico do kapitana, pot še torej ni končana.
"Jožko! ... Ti in tvoj jeziček, tu imaš zdaj Zgagov cviček!"

"Ej, hudnika, morda jaz kriv današnje sem nesreče?"
Neugasna žeja vas v vsako oštarijo vleče!
V Sorico zdaj pohitiva, tam prijatelj lev dobiva,
Znancev dobrih, redoljubnih, znancev starih, gostoljubnih.

*Ni se motil Jožko moj; Sorica se vsa je zbrala
čustvovala je z menoj, me prisrčno milovala.
Prihitelj je očka Tine ter mi lajšal bolečine,
prihitelj je gospod Janez, nikdar boljši kakor danes.*

*Tudi laški kapitan danes židane je volje,
temeljito podkovan, koj ugame, kaj me kolje . . .
Jožka, mene, je oprostil, s Chijanti-jem oba pogostil
"Reverendo signor prete ha avuto tanta sete ..!"¹²*

*Reveža Sardinca dva, žejo celo pot trpita,
kar grešila sva midva, onadva se pokorita.
Njima kapitan ukaže, biti z nama častne straže.
Čudila sta se zadatku, biti z nama ob povratku.*

*Je Kanidra lepa vas, Drfle jo prijazno gleda,^{13, 14}
K Ebnerju gremo na špas, znanci vsi in jaz seveda ...
Pozno v noč se veselimo, zmago našo počastimo.
Sardincema, straži častni, prijajo požirki slastni.*

*Kdor preveč je vinca pil, mimo Gajželna ne hodi,
Bo po grivah se valil in hladil se v vodi.
Prezelj slutil je kaj bo, pa ni maral, da Sardinca,
gledala bi, kak hudo pokorimo se radi vinca.
"Via!" Lahoma ukaže, "tu ni treba častne straže!"*

*Kam sedaj? Domov? Oh, jaz v Davčo sem še moral priti,
širna ta planinska vsa, brez mene ni mogla biti.
Kdaj, kako sem gor prilezel ve le Jožko, ve li Prezelj?
Ne to znano je le kroni, dobrih davških žen – Poloni!*

Prevodi:

¹ potni list, kje, kje

² e, e, ni dovoljeno

³ moža, vrnita se na cesto

⁴ marš, marš, ni pravi čas

⁵ marš, marš, na Podrošt

⁶ ne, ne, nimamo dovoljenja

⁷ osla ... kaj govorita

⁸ marš, prekleta Slovenca

⁹ kako ste gospod župnik

¹⁰ žeja, velika žeja

¹¹ en liter

¹² častitljivi gospod župnik

je bil zelo žejen

¹³ Spodnja Sorica

¹⁴ Zgornja Sorica

Kdo pa ljubezen obdrži

Kdo pa ljubezen obdrži? Kdo ji postavi meje?

Če jo dušiti kdo želi, splamenteva še močnejše.

In Lenko ko nastane noč, k tolmunu vleče čudna moč.

Napravi se ter v beli sneg hiti čez polje in čez breg.

Prav z jedernim korakom, a sneg je debel in hladan,

a Lenki vroč obraz potan.

In trudi se in peha prav urno pod koleni.

In nič hitrosti jej ne neha, za trud se malo meni.

Hiti kot bila bi begun, a daleč, daleč je tolmun.

Da svojo moč, oh ti telo, tako pa naglo mine.

Kot brza bi bila tako, kot misel brza šine.

Oh vsaj ga v mislih gleda, četudi je tolmun od nje.

Gorje že peša ji korak, kolena se šibijo,

k tolmunu hrepenijo in divja tudi zimski mraz,

a Lenki kar gori obraz.

Poskuša še do zadnjih sil, do zadnjega napora,

naj še tako bi sever bril, k tolmunu priti mora,

in tu je zdaj tolmun pred njo, vsa srečna brž strmi v vodo.

Oh sreča, radost, sladki raj, glej dragega v tolmunu

in smehlja se Lenki zdaj, kot zlata zvezda luni,

vanj strmi in zre in zre in srečna je nad vse.

Pa trudna noga ne drži ubogega dekleta, v sneg se zgrudi

in sedi v radosti vsa presrečna.

Zaspi, opešala je moč, zaspi ko zazvoni polnoč.

Roke razpne in trudi se, da srce bi objela,

pa trudna v snegu zgrudi se, slabost jo je prevzela.

Ko polnoči zvonilo je, ran, sreče konec bilo je.

Anica in muca

*Kako je naša muca pridna, nobena miška ni več vidna,
ko videl prej sem slednji dan vse polno miši in podgan.*

*Vso noč lovi, do jutra hodi po kotih vseh in vse preblodi,
ko zdani že se pride leč, da odpočije se tu na peč.*

*Saj i drugod je kaka muca, pa je objeden hleb in štruca.
Ta muca vredna je zlata, ne dam je za koštruna dva.*

*Tako pohvali oče vedno pri hiši, kar je hvale vredno.
A Anica najmlajša hči drugače mucu govori:*

*Cel dan ležala bi zaspanka, na peči muca, kot neslanka!
Le pojdi, z menoj se igray, po noči smrči ne pa zdaj!*

*Potegne mucu iz koticčka, na vrvi jo dene kot konjička,
po tleh jo vlači in mečka, jo v klobčič zvija, spet ravna.*

*Če muca zmučena zaprha, udari jo: "Boš tiho mrha!"
Na peč jo vrže v sen sladak, utrujenost šele in mrak.*

*In z mucu Anično igranje utrja medsebojno znanje;
V igray parček neugnan, ponoči truden in zaspan.*

*Nekoč pa oče z ramo zgane: "Odkod sedaj spet miši in podgane?
Proč z mucu, če bo slo tako!" Zavrne mati ga nato:*

*"Prej muca spala je podnevi, ponoči bila v kleti v hlevi,
Zdaj z Anico igra na moč čez dan, pa ide spat na noč."*

*Tako i človek se popači pri lahkomiseljni igrači:
Utrujen, strt od praznih del, je za poklicno svrho vel.*

Vse mine

*Svetovna vojna nas uči, kako na svetu vse spusti.
Kam pride slava, sij in čast, kako propade moč, oblast.
Kako blede demantne krone, kako drobi čas zlate trone.*

*Ko cesar je včeraj močan bil, ubit trohni, danes je gnil,
molj gloda svilo in škrat, v razvalu je sijajni grad.
En sam dan stemnil se je v noč in s slave v nič je carska moč.*

Kozel in koza

*Koze sem pasel in tole sem gledal,
Le poslušajte me, kaj bom povedal:
Pa se zameril bil kozel je kozi,
koza ga buti v prenagljeni grozi.
"Ti me boš trkala, koza zakaj?"
Kozel jo trči prav krepko nazaj,
koza ga buti spet drugič mileje,
a kozel jo trči nazaj še močneje.
Koza ne jenja in trkne ga spet,
"Ti me boš dregala, maršava smet?"
S silo vso kozi zažene se v glavo.
Koza zajekne in zlekne se v travo.
Jaz pa sem rekel jej: Prav se godi!
Kaj pa zabavljaš, če nimaš moči!*

VIRI:

Življenjepis in dela:

Silvester Čuk: *Obletnica meseca: Anton Hribar - Korinjski.*

Ognjišče št. 10, oktober 2003.

Slovenski biografski leksikon.

Pesmi in fotografije:

- Jožica Rant, roj. Zgaga: *Muhe g. Korinjskega.*
Prevod: Nevenka Mandič.
- Marica Frelih: *Selška dolina.*
- Minka Kenda, zapuščina tete Marije Markelj: *Kdo pa lju-bezen obdrži, Vse mine, Anica in muca, Kozel in koza.*
- Maruša Košmelj, zapuščina mame Franje.